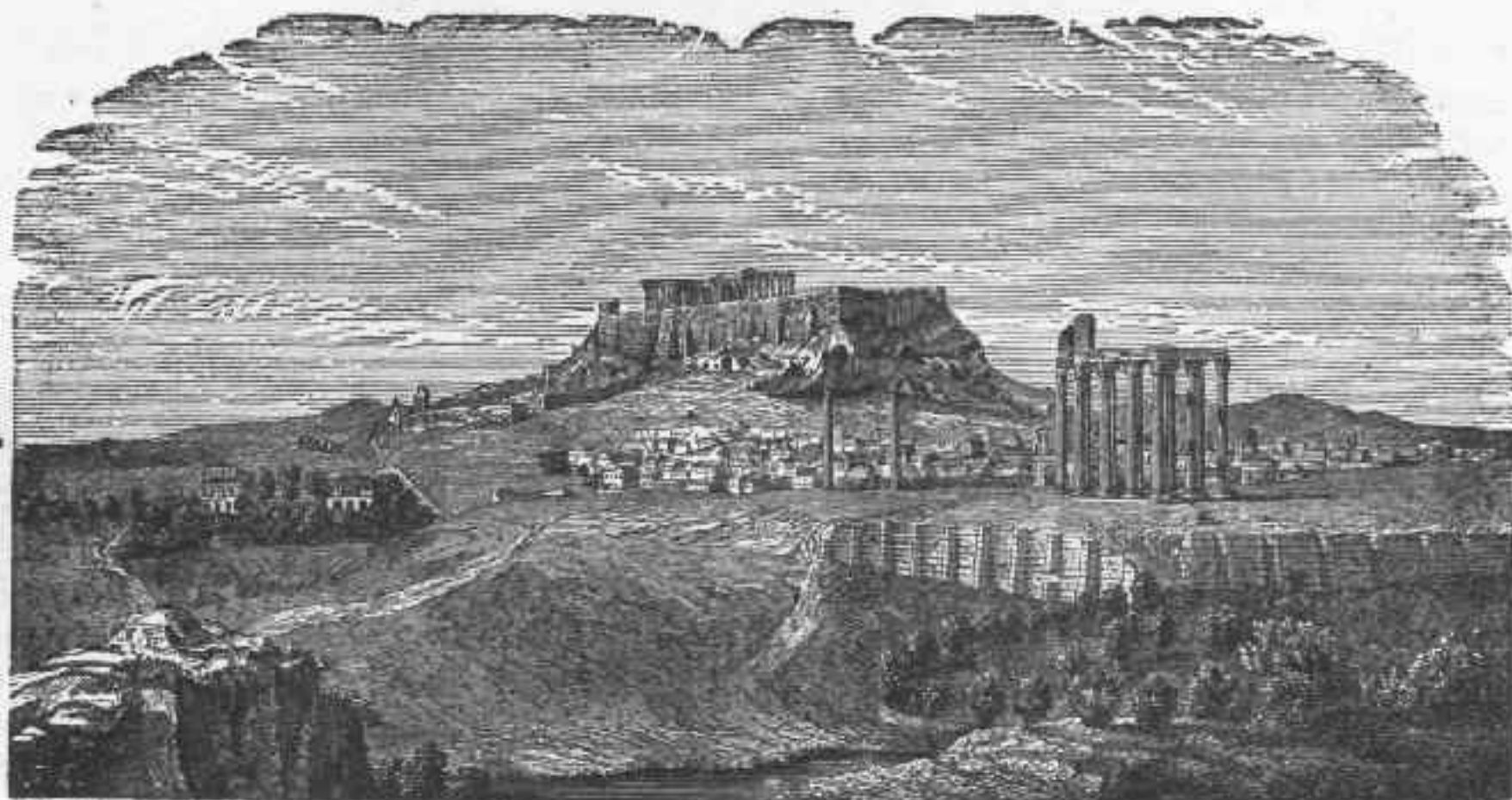

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΙΟΥΛΙΟΥ, 1866.

ΤΟΜΟΣ ΙΖ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 392.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ

ΤΩΝ

ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ.

Α'.

Τὸ ἀνεύθυνον καὶ ἀκαταζήτητον τῶν βουλευτῶν διὰ τὰς γνώμας καὶ τὰς ψήφους αὐτῶν, κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων των, εἶναι ἀναγκαίᾳ συνέπεια τῆς νομοθετικῆς αὐτῶν ἐντολῆς, ἥτις, γενικὴ οὖσα, στενῶς μετὰ τοῦ τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι ἐκάστου βουλευτοῦ συνέχεται. Ἄρα ἀπαιτεῖτο ἐνταῦθα πλήρες καὶ ἀπεριόριστον τὸ καθιερούμενον ὑπὸ τοῦ 10 ἄρθρου τοῦ συντάγματος δικαίωμα παντὸς πολίτου τοῦ ἐκφέρειν τὰς ἰδίας σκέψεις· αὐτῷ δὲ πραγματοποιεῖται καὶ ἡ θεωρία, ὅτι ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία εἶναι ἀνεύθυνος. Καὶ ὅντως, ὅπως ἐκληφθῇ νόμος τις ὡς τῆς γενικῆς βουλήσεως ἡ ἐκφρασίς, ἀνάγκη ἢ διττὴ βούλησις, ἢ τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἀποτελοῦσα, ἥτοι ἡ τῶν ἐκλογέων καὶ ἡ τῶν βουλευτῶν, νὰ ᾖ κατὰ τε τὴν συζήτησιν καὶ τὴν ψηφοφορίαν ἐλευθέρη. Ὅθεν βουλευταὶ οὐδέποτε πρέπει νὰ καταδιώκωνται οὔτε ποινικῶς οὔτε πολιτικῶς ἐπὶ ἀποζημιώσει, καὶ περ νόμους ψηφίσαντες ἐπιζημιῶνται εἰς τὸν λαὸν ἢ ἐναντίους εἰς τὴν ἐκδή-

λωθεῖσιν ἐθνικὴν βούλησιν· ἀπόκειται δὲ εἰς τοὺς ἐκλογεῖς, μετὰ τὴν λήξιν τῆς βουλευτικῆς περιόδου, νὰ μὴ περιβάλλωσι καὶ αὐτοὺς διὰ τῶν ψήφων των τὸν ἀνίκανον ἢ κακοήθη ἀναδειχθέντα αὐτῶν ἐντολοδόχον. Οὐδ' ἂν σύμπασα ἡ Βουλὴ ψηφίσῃ νόμον προφανῶς ἀντιπυνταγματικόν, δὲν ὑπόκειται εἰς εὐθύνην. Ἀλλ' ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ βουλευτοῦ ἀπὸ τῆς δικαστικῆς καταδιώξεως δὲν ἐγγυᾶται ἱκανῶς καὶ περὶ τῆς πλήρους τοῦ βήματος ἐλευθερίας, ἥτις δυνατὸν πολυτρόπως νὰ περισταλῇ ὑπὸ τῆς πλειονότητος τῆς Βουλῆς. Μόνον ἐγγύησιν τῆς ἐλευθερίας τοῦ βήματος παρέχει ἡ τοῦ τύπου ἐλευθερία, ἥτις τελεῖ μετ' αὐτῆς ἀλληλέγγυος. Ὁρθῶς δὲ ἀνέκραξε τῷ 1816 ὁ Βιλέλ ἐν τῇ γαλλικῇ Βουλῇ, ὅτι « τὸ βουλευτικὸν βῆμα ἀνάγκη εἶτε νὰ κατακτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου, εἴτε, τούτου ὑποδουλωθέντος, νὰ καταδικασθῇ εἰς σιγήν. » Τίς ἄλλος χαλινὸς εἰς τὴν καταπιστικὴν τῶν ὑπουργικῶν πλειονοτήτων τάσιν ἢ ἡ δημοσιότης; Πῶς ἄλλως δὲ ἀσφαλίζεται ἡ δημοσιότης ἢ διὰ τοῦ τύπου; Ἐν ταῖς νεωτέραις κοινωνίαις, λέγει ὁ Ρογεκολλάρδος, μὴ δυναμένου τοῦ λαοῦ ἕνεκα τῆς ἐκτάσεως τῆς χώρας αὐτοῦ νὰ συνέρχεται πρὸς κοινὴν διάσκεψιν, ἡ ἐλευθερία δημοσίευσίς τῆς ἀτομικῆς ἐνὸς ἐκάστου γνώμης εἶναι οὐ μόνον ὁ ὅρος τῆς δημοσίας ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀναγκαστικὴ ἀρχὴ (principe) τῆς ἐλευθε-

ρίας ταύτης, διότι μόνον δι' αὐτῆς μορφοῦται ἐν τῷ ἔθνει γενική τις γνώμη περὶ τῶν πραγμάτων καὶ συμφερόντων αὐτοῦ (α). Ὡς εἶδομεν δὲ ἐν 10 ἄρθρῳ, ἡ τοῦ τύπου ἐλευθερία εἶναι τὸ κριτήριον τῶν ἐλευθέρων κυβερνήσεων, ἥτοι τὸ διακριτικὸν αὐτῶν στοιχεῖον· αὐτὴ μόνη ἀσφαλίζει τὴν πολιτικὴν καὶ ἀστυκὴν ἐλευθερίαν· αὐτὴ, περιστέλλουσα τὰ πολιτικὰ σώματα καὶ τὰ ὑπουργεῖα ἐντὸς τῶν κατὰ τὸ σύνταγμα ὁρίων αὐτῶν, προλαμβάνει τὰς ἐπαναστάσεις, τὸ τελευταῖον τοῦτο τῶν τυραννουμένων λαῶν καταφύγιον.

Τὸ 62 ἄρθρον τοῦ συντάγματος (β), ληφθὲν σχεδὸν κατὰ γράμμα ἐκ τοῦ 44 ἄρθρου τοῦ βελγικοῦ συντάγματος, κηρύττει ἀνεύθυνον τὸν βουλευτὴν διὰ τὴν γνώμην ἢ ψῆφον, ἣν ἔδωκεν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ. Ἄρα καὶ ἂν ἡ ἀγόρευσις περιέχῃ ὕβρεις, ἢ καθόλου προσβολὰς καθ' οἷονδὴποτε προσώπου, δι' αὐτάς οὐδέποτε εἶναι καταδιωκτέος ὁ βουλευτής, οὐδὲ τῇ ἀδείᾳ τοῦ εἰς τὴν ἀνήκει σώματος. Ἰσχυρῶς ἀκαταδίωκτος εἶναι ὁ βουλευτής δι' ἐξυβριστικὴν ἀγόρευσιν γενομένην παρ' αὐτοῦ ἐγγράφως ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, ἐὰν ἐπιτρέπη ὁ κανονισμὸς τοὺς γραπτοὺς λόγους, ἢ ἐὰν ἐτυπώθῃ καὶ διανεμήθῃ ἡ ἀγόρευσις τῇ ἀδείᾳ τῆς Βουλῆς. Τούνκντίον δύναται νὰ καταδιωχθῇ ὑπὸ τοῦ παθόντος, ἢ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, ὁ βουλευτής ἐν παντὶ καιρῷ, διαρκούσης δὲ τῆς συνόδου τῇ ἀδείᾳ τῆς Βουλῆς, ἐὰν ἐδημοσίευσεν καὶ διένειμε τὴν ἀγόρευσιν αὐτοῦ ἄνευ ἀδείας τῆς Βουλῆς, ἢ ἐὰν, παρὰ τὰς διατάξεις τοῦ κανονισμοῦ, συνέταξε γραπτὸν τὸν λόγον αὐτοῦ καὶ διένειμεν εἰς ἀντίτυπα αὐτὸν, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐὰν ἐτύπωσε καὶ διένειμε λόγον, ὃν δὲν ἐξεφώνησεν ἐν τῇ Βουλῇ. Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι καταδιωκτέος ἐστὶ καὶ πᾶς τρίτος δημοσιεύων ἐξυβριστικὸν λόγον βουλευτοῦ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὁ δημοσιογράφος, ὁ καλῇ πίστει καταχωρίζων ἐν τῇ ἐφημερίδι αὐτοῦ τὰ ἐν τῇ βουλευτικῇ συνεδριάσει γινόμενα. Τὸ ἀνεύθυνον καὶ ἀκαταζήτητον, ὡς πρὸς τὰς ἀγορεύσεις, παρακολουθεῖ καὶ τὴν πρέσβεισιν, τὴν πεμπομένην ὑπὸ τῆς Βουλῆς εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ λαλοῦσαν κατ' ἐντολὴν αὐτῆς. Κατὰ τὸ παλαιὸν σύνταγμα, οἱ γερουσιασταὶ οὐδὲ κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν δικαστικῶν αὐτῶν καθηκόντων ἦσαν ὑπεύθυνοι δι' ἣν ἤθελον δώσῃ γνώμην ἢ ψῆφον· διότι τὸ 55 ἄρθρον ἔλεγε καθόλου «κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν βουλευτικῶν του καθηκόντων», ἐν ᾧ ἄλλως ἤθελεν εἶπῃ, «κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν νομοθετικῶν του καθηκόντων». Ὁ βουλευτής, ὁ ποιήσας ἐκθεσιν ἐπὶ ἀναφορᾷ πολί-

του, περιχοῦσης τι ἀξιοποινον, μένει βεβήτως ἀκαταδίωκτος· περὶ δὲ τοῦ ἂν καταδιώκεται ὁ ποιήσας τὴν ἀναφορὰν, λαλοῦμεν κατωτέρω. Ἐὰν, ἐναντίον τῆς ἀπαγορευτικῆς διατάξεως τοῦ 62 ἄρθρου τοῦ συντάγματος, καταδιωχθῇ βουλευτής, ἡ περὶ τούτου ἀπόφασις εἶναι αὐτοδικαίως ἄκυρος καὶ ἀνεκτέλεστος.

Τὸ γαλλικὸν σύνταγμα τοῦ 1814 καὶ τὸ τοῦ 1830 παρέρχονται ἐν σιγῇ τὸ περὶ ἀνευθύνου τῶν βουλευτῶν καὶ γερουσιαστῶν, εἰ καὶ τὰ προηγούμενα τῆς Γαλλίας συντάγματα, καὶ μάλιστα τὸ τοῦ 1791, εἶχον ἀνάλογόν τινι καὶ ἔτι πλατυτέραν τῆς τοῦ ἡμετέρου ἄρθρου διάταξιν. Ἀλλ' ὁ ἐκδοθεὶς τὴν 17 μαΐου 1819 νόμος ἐν Γαλλίᾳ ἐθέσπισεν διὰ τοῦ 21 ἄρθρου τὴν ἀρχὴν, ὅτι οἱ ἐκφωνούμενοι ἐν ταῖς Βουλαῖς λόγοι, ὡς καὶ αἱ ἐκθέσεις καὶ τὰ ἄλλα ἐγγράφα, τὰ ἐκτυπούμενα τῇ ἀδείᾳ τῶν Βουλῶν, δὲν δίδουσιν ἀφορμὴν εἰς καταδίωξιν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τοῦ νόμου τούτου ἦν ἐν Γαλλίᾳ καταδιωκτέος ὁ βουλευτής καὶ γερουσιαστής, ὅστις ἤθελε τυπώσῃ καὶ διανεμῇ, ἄνευ ἀδείας τοῦ σώματος, λόγον ὃν ἐξεφώνησεν ἐν αὐτῷ (α). Καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ προνόμιον τῆς ἐλευθερίας τοῦ λόγου μόνον ἐντὸς τοῦ Κοινοβουλίου ἰσχύει, καταδιωκομένου τοῦ μέλους τῆς Ἀνω ἢ Κάτω Βουλῆς, ὅπερ ἤθελε δημοσιεύσῃ λίβελλον ὡς ἀποτελοῦντα μέρος τοῦ ἀπαγγελλέντος παρ' αὐτοῦ ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ λόγου. Τὰ περὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ λόγου ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ, καὶ περὶ τοῦ ἀπαρβαδίστου τῶν μελῶν αὐτοῦ διαρκούσης τῆς βουλευτικῆς συνόδου, ἀνατρέχουσι μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ἐδουάρδου Γ', ἀνεγνωρίσθησαν δὲ καὶ κατὰ τύπους ἐπὶ Ἐρρίκου τοῦ Α'. Ἡ δὲ τελευταία ἀπόπειρα πρὸς περιστολὴν τῆς ἐλευθερίας τοῦ λόγου ἐγένετο ἐν ἔτει 1641 ἐπὶ Καρόλου τοῦ Α'. Ὁ νεώτερος περὶ τούτων θεσμὸς εἶναι τὸ statut 2, κεφ. 2, τοῦ πρώτου ἔτους τῆς βασιλείας τοῦ Γουλιέλμου καὶ τῆς Μαρίας, τὸ ὁρίζον, «ὅτι ἡ ἐλευθερία τῶν ἀγορεύσεων, τῶν συζητήσεων καὶ τῆς διαγωγῆς ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ, δὲν δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς οὐδεμίαν καταδίωξιν ἢ διακώλυσιν ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ δικαστηρίῳ ἢ τόπῳ, ἢ ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ (β)».

Κατὰ τὸ εἰρημένον statut τοῦ 1689, τὸ Κοινοβούλιον τῆς Ἀγγλίας διετήρησεν ἐν ἐκυτῷ τὸ δικαίωμα οὐ μόνον τοῦ δίδειν τὴν ἀδειαν εἰς καταδίωξιν μέλους τινὸς αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ τιμωρεῖν αὐτὸ τοῦτο διὰ προστίμου καὶ φυλακίσεως· ἡ δὲ Κάτω Βουλὴ ἐποίησατο ἔστιν ὅτε χρῆσιν καὶ τῆς ἐκ τοῦ περιβόλου αὐτῆς ἀποκομπῆς βουλευτοῦ. Οὕτως ἀπεβλήθη τῷ 1714 ἐκ τῆς Βουλῆς ὁ Richard

(α) Duvergier de Hauranne, hist. parlement. II, σελ. 252 ἐκ.

(β) «Βουλευτής δὲν καταδιώκεται οὐδ' ὅπωςδὴποτε ὑπετάσσεται ἐνκαὶ γνώμῃς ἢ ψήφῳ δοθείσης παρ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν βουλευτικῶν του καθηκόντων.»

(α) Chassan, traité des délits et contraventions, 1, §. 101.

(β) Hallam, hist. parlement. IV, 5. Blackston, 1, 2. Guizot, hist. des origines du gouvern. représentatif, II, σελ. 411, ἐκ.

Stiele, ὡς δημοσιεύσας λίβελλον κατὰ τῶν ὑπουργῶν· εἶναι δὲ γνωστὰ καὶ αἱ ἐπανελημμέναι ἀποπομπαὶ τοῦ περιβοήτου Wilkes, ὅστις, ἀποβληθεὶς τὴν 19 ἰανουαρίου 1764 καὶ τρεῖς ἔπειτα ἐκλεχθεὶς βουλευτὴς, δὲν ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τῆς Βουλῆς (α). Νεώτερον δὲ παράδειγμα τοῦ ὑπερόγκου τοῦτου κοινοβουλευτικοῦ δικαιώματος εἶναι ἡ τῷ 1810 γενομένη ἐπιτίμησις καὶ φυλάκισις ἐν τῷ Πύργῳ τοῦ Λονδίνου τοῦ βουλευτοῦ Burdett καὶ ἡ τῷ 1814 ἀποπομπὴ τοῦ λόρδου Κόχραν (β). Καὶ ἐν Γερμανίᾳ δύναται βουλευτὴς ν' ἀποπεμφθῇ παρὰ τοῦ σώματος, εἰς ὃ ἀνήκει (γ).

Ἐν Γαλλίᾳ, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ προμνημονευθέντος συντάγματος, οὐδεμίαν δικαιοδοσίαν εἶχεν ἡ Βουλὴ ἐπὶ τῶν μελῶν αὐτῆς, μὴ δυναμένη νὰ τιμωρῇ αὐτὰ μήτε διὰ προστίμου, μήτε διὰ φυλάκισις καὶ ἐτι ὀλιγώτερον δι' ἀποπομπῆς· ἐστιγματίσθη δὲ πρεπόντως ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης καὶ τῆς ἱστορίας ἡ διαπραχθεῖσα τῷ 1823 αὐθαίρετος καὶ σκανδαλώδης ἀποπομπὴ τοῦ βουλευτοῦ Μανουήλ. Μόνη δὲ ἡ Γερουσία εἶχε τὸ δικαίωμα, κατὰ τὸ 29 ἄρθρον τοῦ συντάγματος, νὰ δικάζῃ ἐνεκὰ κακουργημάτων καὶ πλημμελημάτων τὰ ἴδια αὐτῆς μέλη. Οὐδεμίαν δὲ ὑπάρχει ἀμφισβολία, ὅτι οὐδὲν καθ' ἡμᾶς ἔχει δικαίωμα ἡ Βουλὴ νὰ τιμωρῇ δι' οἰκισθῆποτε ποινῆς, καὶ ἐτι ὀλιγώτερον δι' ἀποπομπῆς ἐκ τοῦ σώματος, βουλευτὴν· διότι οὐδὲν ἄτομον, οὐδεμίαν καθεστῆκεν ἀρχή, δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ ἢ νὰ οἰκειοποιηθῇ δικαίωμα καὶ προνόμιον μὴ ρητῶς διὰ νόμου ἀνεγνωρισμένα. Κατὰ τοῦτο ἡ Ἑλλὰς πλεονεκτεῖ καὶ αὐτῆς τῆς Ἀγγλίας, μηδέποτε, μηδὲ παρ' αὐτῆς τῆς Βουλῆς, γινομένης καταδιώξεως βουλευτοῦ διὰ τὰ παρ' αὐτοῦ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ λαχθέντα· τὸ δικαίωμα τῆς Βουλῆς συνίσταται μόνον εἰς τὸ παρέχειν, κατὰ τὸ 63 ἄρθρον, τὴν ζητούμενην ἄδειαν πρὸς καταδίωξιν βουλευτοῦ ἐνώπιον τῶν ἀρμοδίων δικαστηρίων, πρὸς δὲ καὶ τὸ ἀποτρέπειν διὰ τῆς πειθαρχικῆς αὐτῆς ἐξουσίας τὰς ἐν ταῖς συν-

εδριάσει παρεκτροπὰς τῶν μελῶν αὐτῆς, καθ' ἃ θέλομεν διαλάβῃ μετ' ὀλίγον.

Καὶ ἐν τῇ βορείᾳ Ἀμερικῇ ἐπικρατεῖ τὸ ἀκαταζήτητον τῶν μελῶν τῶν Βουλῶν διὰ πάνθ' ὅσα ἂν λαχθῶσιν ἐν ταῖς βουλευτηρίοις· τὸ αὐτὸ δὲ ἰσχύει καὶ περὶ τῶν μελῶν τῶν Βουλῶν τῶν κατὰ μέρος πολιτειῶν τῆς ὁμοσπονδίας. Κατὰ τὸν κ. Μόλ (α), καὶ ἐν ταῖς πλείσταις τῆς Γερμανίας πολιτείαις μένουσιν ἀκαταδίωκτοι οἱ βουλευταὶ καὶ γερουσιασταὶ δι' ὅσα ἂν εἴπωσιν ἀπὸ τοῦ βήματος. Ἀλλ' ἐν Σαξωνίᾳ, Ἀννοβέρῳ, Βυρτεμβέργῃ, Ἀσσίᾳ Κασσέλῃ, Βαϊμάρῃ καὶ Βαλδέκῃ ὑπάρχουσιν ὠρισμένοι τινὲς ἐκφράσεις, δι' ἃς κατηγοροῦνται οἱ βουλευταὶ ἴσως εἶναι τῷ ὄντι συμφέρον νὰ ἔχωσιν αἱ Βουλαὶ τὸ δικαίωμα τοῦ τιμωρεῖν ὠρισμένον τι εἶδος ἐξουρίσεων. Καὶ ὁμοίως τῷ 1866 ἐνηργήθη, κατὰ παραγγελίαν τοῦ ὑπουργείου τῆς Πρωσίας, ἀνάκρισις κατὰ βουλευτῶν τινῶν δι' ὕβρεις γενομένας παρ' αὐτῶν ἀπὸ τοῦ βουλευτικοῦ βήματος, τὸ δὲ Ἀκυρωτικόν, εἰς ὃ περιήλθεν ἡ ὑπόθεσις, ἐπηρεαζόμενον ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, ἐξέδωκε τὴν 29 ἰανουαρίου 1866 ἀπόφασιν, δι' ἣς, ἐναντίον τοῦ § 86 τοῦ συντάγματος, ἐνέκρινε τὴν ἐπιχειρηθεῖσαν ἀνάκρισιν. Τοῦτου λαβοῦσα γνώσιν ἡ Βουλὴ, ἀπεδοκίμασε διὰ μεγίστης πλειονοψηφίας τὰ γενόμενα· ἀλλ' ἡ βασιλεῖα μετὰ τὴν συνεδρίασιν ταύτην ἐξέδωκε διάταγμα, δι' οὗ διέκοψε τὰς ἐργασίας τῆς Βουλῆς!

Ἐν Γαλλίᾳ ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία ἔσχον τὸ δικαίωμα δυνάμει ρητῶν νόμων, ἀπὸ 17 μαΐου 1819, 25 μαρτίου 1822 καὶ 8 ὁκτωβρίου 1830, νὰ δικάζωσιν αὐτὰ αὐταὶ τὰς γινομένας κατ' αὐτῶν διὰ τοῦ τύπου παρ' οἰκισθῆποτε προσώπου προσβολὰς καὶ ἐξουβρίσεις· ὑπάρχουσι δὲ καὶ παραδείγματα ἐνασχέσεως τοῦ φοβεροῦ τούτου δικαιώματος, ὅπερ περιέστελλε μεγάλως τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἀρμόδιον πρὸς ἐκδίκασιν προσβολῆς καθ' οἰονδήποτε τρόπον γενομένης, οὐ μόνον κατὰ τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου σώματος ἢ τῆς πλειονότητος ἢ μειονότητος αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ καθ' ἐνὸς ἐκάστου βουλευτοῦ ἢ γερουσιαστοῦ ὑπὸ τὴν πολιτικὴν του ἰδιότητα, εἶναι τὸ σῶμα, εἰς ὃ ἀνήκει ὁ προσβληθεὶς. Ἔχουσι προσέτι αἱ Βουλαὶ τὸ δικαίωμα νὰ τιμωρῶσι τοὺς παρεκτροπὸντας τὰ πρακτικὰ αὐτῶν καὶ τοὺς λόγους τῶν ρητόρων, καταδικασθέντος καὶ τῷ 1831 τοῦ συντάκτου τοῦ Χρόνου ὑπὸ τῆς Κάτω Βουλῆς εἰς χρηματικὴν ποινὴν καὶ εἰς φυλάκισιν διὰ τοιοῦτον λόγον, ὅπερ ὁμοίως δὲν ἀποτρέπει τὰς ἐφημερίδας τοῦ νὰ ἐκθέτωσιν ἐκάστοτε τὰς ἀγορεύσεις κατὰ τὰς ἰδίαις αὐτῶν συμπροθεσίας (β). Ἀλλ' ἡ αὐ-

(α) Blackston, 1, 2. Russel, de la constitution anglaise, σελ. 334. Ὅρα καὶ πολλὰ ἄλλα ἀποπομπῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπανεῖσο ἐν τῇ Βουλῇ μετὰ δευτέραν ἐκλογὴν, παραδείγματα παρὰ Ed. Fischel, la constitution d'Angleterre, II, σελ. 267.

(β) Αἱ Βουλαὶ τῆς Ἀγγλίας, ὡς ἐνασχεῖσαι καὶ συντακτικῆς συνελεύσεως ἐξουσίαν, ἔχουσι μεγάλως περὶ τῶν προνομίων αὐτῶν ἐξουσίαν, πρεσβεύουσαι ὅτι οὐδεμία ἄλλη ἐξουσία δύναται νὰ κατακρίνῃ οἰκισθῆποτε πράξεις των, εὐδὲ νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν· ἀλλὰ τὰ δικαστήρια δὲν ἀνεγνώρισαν πάντοτε τὴν παντοδυναμίαν ταύτην. Ἴδε παρὰ Fischel, 11, σελ. 273 ἐπ. τὰς μεταξὺ Βουλῆς καὶ δικαστηρίων συγκρούσεις ὡς ἐκ τῶν ἐπὶ ἐξουρίαι καταμηνύσεων καὶ ἀγωγῶν τοῦ Zoudeale κατὰ ὑπαλλήλων τῆς Βουλῆς. Αἱ Βουλαὶ ἐν τῇ ἐνεργείᾳ τῆς διακριτικῆς τῶν ἐξουσιῶν κατὰ τε τῶν ἰδίων μελῶν καὶ κατὰ ἰδιωτῶν ἐξουσίαν, ἐπὶ οὐδόλως δεσμεύονται ὑπὸ τῶν διαδικαστικῶν τύπων τῶν ὠρισμένων νόμων.

(γ) Bluntschli, γεν. δημόσιον δίκαιον, I, σελ. 343.

(α) Δημόσι. καὶ ἀλληλεθν. δίκαιον καὶ πολιτικὴν, σελ. 313.

(β) Blackston, 1, 2. Chassan, § 326. Fischel, II, σελ. 281.

Θαίρετος αὐτῇ τῶν Βουλῶν ἐξουσίᾳ κατακρίνεται ὑπὸ τοῦ Βροῦγγα καὶ ἄλλων ὡς ἀντιτυπωματικῇ, ἃ τε δὴ στεροῦσα τὸν κατηγορούμενον τῆς τε δικαιοδοσίας τῶν ἐνόρκων καὶ τῆς προστασίας τῶν ὑφισταμένων νόμων (α).

Παρ' ἡμῖν ὁμοίως ἡ Βουλὴ οὐδέποτε ἔσχε τοιοῦτον δικαίωμα· οὐδὲ λογιζόμεθα ἄξιον εἶς αὐτὴν νὰ ἀποδοκιμάζῃ καὶ στηλιτεύῃ, διὰ τῆς καταχωρίσεως ἐν τοῖς πρακτικοῖς (β), ἐξυβρίσεις γενομένας κατ' αὐτῆς παρ' ἐφημεριδογράφων ἢ ἄλλων προσώπων. Οὐδὲ διὰ νόμου δύνανται νὰ δοθῇ ἐν τῷ μέλλοντι τῇ Βουλῇ τοιοῦτο δικαίωμα οὔτε ἐπὶ προσβολῶν διαπραχθεῖσιν διὰ τῶν ἐν αὐτῇ ἀγορεύσεων, ἐκθέσεων, ἢ ψηφοφοριῶν, οὔτε καθόλου ἐπὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων, ἢ τῶν τοῦ τύπου (τῶν μὴ ἀφωρώντων εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον), διότι ἀντίκεινται εἰς τοῦτο ρητῶς τὰ ἄρθρα 62 καὶ 95 τοῦ συντάγματος. Διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποδοθῇ διὰ νόμου εἰς τὴν Γερουσίαν, κατὰ τὸ παλαιὸν σύνταγμα, ἢ ἐκδίκασις τῶν τῆς ἐσχάτης προδοσίας ἐγκλημάτων, καθὼς πολιτικῶν καὶ ὑπαγομένων εἰς τὴν ἐξίχρεσιν τοῦ 95 ἁρθρου τοῦ συντάγματος· οὐδ' ἔχουσιν ἐπιρροὴν τὰ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ γινόμενα, διότι ἐν μὲν τῇ Ἀγγλίᾳ συνηγοροῦσι τὰ ἀρχαῖα αὐτῆς ἔθιμα, ἐν δὲ τῇ Γαλλίᾳ ἐπέτρεπε ρητῶς τοιαύτην δικαιοδοσίαν τὸ 28 ἄρθρον τοῦ συντάγματος αὐτῆς — Δεὸν ἐν τούτοις νὰ συμπληρωθῇ ἡ ποινικὴ ἡμῶν νομοθεσία, τιμωρουμένων ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ἀλλὰ δι' ἰδίων ποινῶν, τῶν τε προσβολῶν ἢ τοῖς ἐξυβρίσεως κατὰ τῆς Βουλῆς, ἢ τῆς πλειονότητος ἢ μειονότητος αὐτῆς, καὶ τῶν γινομένων κατ' ἐνὸς ἐκαστοῦ βουλευτοῦ, ὡς τοιούτου, προσβολῶν καὶ ἐπιθέσεων ἢ αἰκιῶν. Τὴν σήμερον μόνη διάταξις, ἐφαρμοζομένη ἐν μέρει εἰς τὰς κατὰ τῆς Βουλῆς προσβολάς, εἶναι ἡ τοῦ 30 ἁρθρου τοῦ περὶ τύπου νόμου τοῦ 1838, ἢ τιμωροῦσα τὴν προσβολὴν τῆς τιμῆς πολιτικοῦ σωματείου· ἀπαιτεῖται δὲ πρὸς καταδίωξιν, κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον, βούλευμα (καταγγελία) τοῦ ὑβρισθέντος σωματείου.

Τὸ γαλλικὸν σύνταγμα τοῦ 1791 ἔλεγεν, « ὅτι εἰ ἀντιπρόσωποι οὐδέποτε δύνανται νὰ καταδιωθῶσι δι' ὅ,τι εἶπον, ἔγραψαν, ἢ ἐπραξαν ἐν τῇ ἐνστακῇ τῶν καθυκόντων των ». Ἀλλὰ τὸ ἡμέτερον ἄρθρον κηρύττει ἀνεύθυνον τὸν βουλευτὴν μόνον δι' ἀγορεύσιν ἢ ψήφον δοθείσιν ἐν τῷ σώματι. Ἄρα ἐὰν βουλευτὴς καταστῇ ἐνοχὸς ἄλλου τινὸς ἐγκλήματος

ἐντὸς τοῦ βουλευτικοῦ περιβάλλου, ἢ καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος, οἷον τραύματος κτλ, εἶναι καταδιωκτέος ἐνόπιον τῶν ἀρμοδίων δικαστηρίων τῇ αἰτήσῃ εἴτε τοῦ παθόντος, εἴτε τῆς ἐκπροσωπούσης τὴν δημοσίαν τάξιν κυβερνήσεως, καὶ τῇ ἀδείᾳ τοῦ σώματος.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἐκαστον πολιτικὸν σῶμα κέκτηται τὴν ἀστυνομίαν τοῦ τόπου τῶν συνεδριάσεων, τοῦθ' ὅπερ συνεπάγεται τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιτιμῆσεως καὶ πειθαρχίας ἐπὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ μελῶν· ἀλλ' ὅπως ἐπιβάλλῃ κυρίως ποινὴν, ἤτοι ὅπως προσβάλλῃ τὸν δημόσιον τοῦ πταίσαντος χαρακτηρᾶ, δεῖον νὰ ἔχῃ ἐκ νόμου τὸ δικαίωμα, ἤτοι ἐκ νομοθετικῆς πράξεως, ψηφισθείσης ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ ἐπικυρωθείσης ὑπὸ τοῦ Βασιλέως. Ἐν Ἀγγλίᾳ αἱ Βουλὴ ἔχουσιν, ὡς προείρηται, ἐπὶ τῶν ἰδίων μελῶν δικαίωμα οὐ μόνον ἐπιτιμῆσεως, ἀλλὰ καὶ φυλακίσεως, ἢ δὲ Κάτω Βουλῇ καὶ δικαίωμα ἀποπομπῆς. Τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ἐπιτιμῆσεως, μετὰ φυλακίσεως ἢ καὶ ἀποπομπῆς, ὑπάρχει παραδειδεδυμένον καὶ ὑπὸ τινων κατὰ μέρος πολιτειῶν τῆς βορείου Ἀμερικανικῆς συμπολιτείας· ἡ δὲ Συμμαχικὴ Πράξις τῆς συμπολιτείας ταύτης, ὡς ἐβεβλήθη τῷ 1787, φέρει, ὅτι « ἐκάστη Βουλὴ θέλει συντάξαι τὸν κανονισμὸν αὐτῆς, θέλει τιμωρεῖ τὰ ἰδία μέλη δι' ἀπροσπῇ διαγωγῇ καὶ δύνανται, διὰ πλειονοψηφίας τῶν δύο τρίτων, νὰ ἀποβάλλῃ καὶ μέλος αὐτῆς. » Ἐν Γαλλίᾳ, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ προμνημονευθέντος συντάγματος αὐτῆς, εἰς οὐδετέρων τῶν Βουλῶν ἐδόθη τοιοῦτο δικαίωμα. Αἱ μόναι ποιναί, ἃς ἐδικιοῦτο ἡ Βουλὴ νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς μέλος αὐτῆς, ἦσαν α) ἡ ἀνάκλησις εἰς τὴν τάξιν, εἴτε ἀπλῆ, εἴτε μετὰ καταχωρίσεως ἐν τοῖς πρακτικοῖς, εἴτε μετ' ἐπιτιμῆσεως· β) ἡ διακοπὴ, ἢ καὶ ἀπαγόρευσις τοῦ λόγου κατ' ὅλην τὴν συνεδρίαν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος. Ἡ δὲ Γερουσία ἠδύνατο νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν διακοπὴν ἢ ἀπαγόρευσιν τοῦ λόγου καὶ τὴν ἀνάκλησιν εἰς τὴν τάξιν. Ἐν δὲ τῇ Ἑλλάδι, κατὰ τοὺς κανονισμοὺς τῶν ἐπὶ Ὄθωνος Βουλῶν, ἡ μὲν Γερουσία εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς διακοπῆς ἢ καὶ ἀπαγορεύσεως τοῦ λόγου ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος κατ' ὅλην τὴν συνεδρίαν, πρὸς δὲ τὸ δικαίωμα τῆς ἀνακλήσεως τοῦ γερουσιαστοῦ εἰς τὴν τάξιν ἄνευ ἢ μετὰ καταχωρίσεως ἐν τοῖς πρακτικοῖς (α), ἢ δὲ Βουλὴ εἶχε τὰ αὐτὰ δικαίωματα, καὶ προσέτι τὴν καταχωρίσιν τῆς παρεκτροπῆς τοῦ βουλευτοῦ ἐν τοῖς πρακτικοῖς καὶ τὴν ἐπὶ τῇ παρεκτροπῇ ἀποδοκιμασίαν· ἡ ἐξουσία δ' αὕτη τῆς Βουλῆς διατηρήθη αὐτῇ καὶ διὰ τοῦ γενομένου τῷ 1864 νέου κανονισμοῦ (β). Αὐστηρότεραι τῶν κατὰ τοὺς κανο-

(α) Καὶ τῷ 1832 ὁ ἐκδότης τοῦ Morning—Post ἐφυλακίσθη τῇ διαταγῇ τῆς Ἀνω Βουλῆς, ὡς δυσφημήσας τὸν Καγκελάριον λόρδον Βροῦγγα. Fischel, I, σελ. 144.

(β) Ὅρα περὶ τοιούτων ἀποδοκιμασιῶν εἰς τὰ Πρακτικά τῆς παρ' ἡμῖν Βουλῆς τῆς Δ'. Περιόδου, Α. συνέδου, ἐν σελ. 53 τοῦ 4 τόμου, ἐν σελ. 447 τοῦ β' τόμου, καὶ ἀλλὰ ποῦ.

(α) Παλ. κανονισμὸς Γερουσίας, ἄρθρ. 27, 28—30, 69 καὶ 84.

(β) Παλ. κανονισμὸς Βουλῆς, ἄρθρ. 26, 27 καὶ 32. Ὅρα καὶ ἀποδοκιμασίαν διαγωγῆς βουλευτοῦ ἐν Πρακτικοῖς τοῦ 1859, περιόδ. β, συνέδ. γ', τόμ. I, σελ. 702.

νισμούς της Ελλάδος ποινῶν μόνον διὰ νόμου, κατὰ τοὺς ἐκτεθέντας ἀνωτέρω περιρρισμούς, δύνανται νὰ ἐπιτραπῶσιν. Ἀλλ' ἀμφισβητεῖται μεγάλως, ἐὰν καὶ νομοθετικῶς δύνανται νὰ ψηφισθῇ ὡς ποινὴ ἡ ἀπὸ τοῦ σώματος ἀποπομπὴ τοῦ πρὸς αὐτὸ ἀμαρτήσαντος βουλευτοῦ, διότι οὕτως ἐνδέχεται νὰ νοθευθῇ ἡ τοῦ σώματος συγκρότησις, ἀποπεμπούσης τῆς πλειονότητος τὰ ἀπαρέσκοντα αὐτῇ μέλη τῆς μειονότητος· οὐδ' ἄρκει πρὸς τοῦτο τὸ παράδειγμα τῶν γιγνομένων ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐνθα τὸ Κοινοβούλιον μετὰ τοῦ Βασιλέως ἐνασκει καὶ συντακτικῆς ἐξουσίας δικαιώματα.

Ὡς πρὸς τὸ ἐν τῇ Βουλῇ ἀκροατήριον ὁ πρόεδρος ἔχει τὸ δικαίωμα, κατὰ τοὺς ἄγχι τοῦδε κανονισμούς, νὰ διατάξῃ τὴν ἀποβολὴν τῶν διὰ χρυγῶν ἐπιδοκιμασίας ἢ ἀποδοκιμασίας παρατπόντων τὴν τάξιν καὶ ἐν ἀνάγκῃ τὴν σύλληψιν αὐτῶν καὶ παράδοσιν εἰς τὴν ἀρμοδίαν πρὸς τιμώρησιν τῶν ἀρχῶν· πρὸς δὲ, θορύβου γενομένου ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, ὁ πρόεδρος ἐὰν δὲν δυνήθῃ νὰ ἐπαναγάγῃ τὴν τάξιν, δύνανται τῇ συγκρατήσεϊ τῆς Βουλῆς νὰ διατάξῃ τὴν ἐκκένωσιν αὐτοῦ. Τὸ πρῶτιστον τοῦ προέδρου καθήκον εἶναι, εἴ περ τι καὶ ἄλλο, νὰ ἀσφαλίσῃ τοὺς βουλευτάς ἀπὸ παντὸς ἐκ τοῦ ἀκροατηρίου ἐπηρεασμοῦ· οἱ βουλευταὶ ἀγορεύοντες καὶ ψηφοφοροῦντες πρέπει νὰ ἀναλογίζωνται τὴν ἐντύπωσιν, ἣν θέλει ἐμποιεῖ ἡ διαγωγὴ τῶν εἰς τὴν κοινὴν γνώμην, τουτέστιν εἰς τὴν νοήμονα καὶ ἀνεξάρτητον τῶν πολιτῶν τάξιν, καὶ οὐχὶ τὴν γοητείαν ἢ τὴν ἀτασθαλίαν τοῦ συσσωρευομένου ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ὄχλου. Οἱ διαπρύσιοι τῶν ἐν τῇ Βουλῇ γινομένων κήρυκες εἰσιν οἱ ἐφημεριδογράφοι, οὐχὶ δὲ τὸ ἐκ συνθήματος μετὰ κομματάρχων ἢ αὐλικῶν προσερχόμενον πλῆθος, ὅπως φωνακτοῦντες ἐκφοβίζωσιν ἢ ἐνισχύωσι τοὺς ἀσθενεῖς τὸν χαρακτηρη βουλευτάς. Καὶ ἡ ἐλαχίστη ἀποδοκιμασία ἢ ἐπιδοκιμασία πρέπει αὐστηρῶς καὶ ἀνενδότως νὰ περιστελλῇται. Τοσαύτη εἶναι ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ ἀστυνομικὴ ἐν τοῖς ἀκροατηρίοις ἐπιτήρησις, ὥστε οἱ βουλευταὶ καὶ γερούσιασται ὑπολαμβάνονται ὡς ἐν μυστικῇ συνεδριάσει ἐργαζόμενοι.

Β'.

Ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, οἱ βουλευταὶ δὲν καταδιώκονται διὰ τὰς ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ἀγορεύσεις καὶ ψήφους τῶν, ὡς ἐκπληροῦντες ἐθνικῆς κυριαρχίας ἔργα· ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ ἀπαράβιαστοι δι' ὅσα ἂν διαπραΰωσιν ἐκτὸς τῆς ἐκυτῶν ἑδρας ἐγκλήματα. Ἐν τούτοις δὲν ἠδύναντο οἱ βουλευταὶ νὰ ᾔναι πράγματι ἀνεξάρτητοι κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐαυτῶν καθηκόντων, ἐὰν μὴ ἐπροστατεύοντο κατὰ πάσης κακοβουλίας ἢ ἐπιβουλῆς τοῦ τυχόντος ιδιώτου

ἢ καὶ αὐτῆς τῆς κυβερνήσεως. Ἡ κυβερνήσις ὡς ἐπηρεάζουσα τὰς εἰσχυγγελικὰς ἢ καὶ ἀνακριτικὰς ἀρχάς, ἠδύναντο νὰ εὕρισκῃ προφάσεις εἰς ποινικὰς καταδιώξεις, ὅπως ἐκφοβίζῃ, ἐκδικῇται ἢ καὶ ἐξαίρῃ τοῦ νομοθετικοῦ περιβάλου βουλευτὴν αὐτῇ ἀπαρέσκοντα, καὶ οὕτω νὰ ἐνεργῇ βαρυτάτην καὶ ἐπικίνδυνον ἐπὶ τῶν διασκέψεων τῆς Βουλῆς ἐπιβρόχην. Ὅθεν ἄρθρως τὸ σύνταγμα κατέστησε τὸ βουλευτικὸν σῶμα φρουρὸν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀνεξαρτησίας. Εἰς αὐτὸ ἀπόκειται, ἐφ' ὕψηλῆς καὶ ἀμερολήπτου θέσεως ἰσχύμενον, νὰ διευκολύνῃ ἀφ' ἐνός χάριν τῆς δημοσίας τάξεως τὴν καταστολὴν τῶν ἐγκλημάτων, νὰ μακχιόνῃ δὲ ἀφ' ἑτέρου τὰς ἀνυποστάτους ἢ ἐμπαθεῖς κατηγορίας.

Τὸ ἀναγκρῶν ὑπὸ τοῦ 63 ἄρθρου (α) τοῦ συντάγματος προνόμιον, τοῦ νὰ μὴ καταδιώκηται βουλευτὴς ἄλλως ἢ ἀδείᾳ τῆς Βουλῆς, ἀποτελεῖ πολιτικὴν ἐγγύην, ταθεῖσκαν χάριν οὐχὶ τοῦ προσώπου τοῦ βουλευτοῦ, ἀλλὰ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος, ὅπερ συμφέρει εἰς πάντας ἐλευθέρως νὰ ἐνασκήται· διὰ τοῦτο καὶ ὑφίσταται μόνον καθ' ὅσον διαρκεῖ ἡ βουλευτικὴ σύνοδος. Ἄρα οἱ βουλευταὶ δύνανται νὰ καταδιωχθῶσι καὶ συλληφθῶσιν ἄνευ ἀδείας μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς Βουλῆς καὶ ἀμέσως τὴν ἐπιούσαν τῆς λήξεως τῆς συνόδου ἢ τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς. Ἐν Γαλλίᾳ ἀνεφύη τὸ ζήτημα, ἂν ἀπαιτεῖται ἡ ἄδεια τῆς Βουλῆς κατὰ βουλευτοῦ, οὗ δὲν ἐπεκυρώθη εἰσέτι ἡ ἐκλογὴ. Τὸ Ἀκυρωτικὸν ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα (β), εἰ καὶ ἀναγνώρισαν ὡς ἀναγκασίαν τὴν ἄδειαν ὅταν κατὰ πρῶτον ἐκλεχθέντες οἱ βουλευταὶ, καταγίνονται εἰς τῶν ἐκλογῶν τὴν ἐξέλεγχσιν καὶ τὴν κατάρτισιν τῆς Βουλῆς. Ἀλλ' ἡ ἀπόφασις αὕτη δικαίως κατακρίνεται, ὡς μηδὲν δίκαιον δικαιολογοῦσα τὴν διάκρισιν τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἡ Βουλὴ ἐξελέγχει πάσης τὰς ἐκλογάς, καὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν, καταρτισθείσης αὐτῆς, ἀναφαίνονται μεμονωμέναι τινὲς ἐκλογαὶ ἐκκρεμαῖς (γ). Ἀνάλογον ζήτημα ἠδύναντο νὰ προκύψῃ καὶ ἐπὶ γερούσιαστοῦ διορισθέντος μὲν ὡς τοιοῦτου ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, μήπω δὲ δεκτοῦ γενομένου ἐν τῇ Γερουσίᾳ (δ).

(α) «Βουλευτῆς, διαρκείας τῆς βουλευτικῆς συνόδου, δὲν καταδιώκεται, οὐδὲ συλλαμβάνεται ἢ φυλακίζεται ἄνευ ἀδείας τοῦ σώματος· τοιαύτη ἄδεια δὲν ἀπαιτεῖται εἰς τὰ ἐπ' αὐτοφώρῳ κακούργηματα. Προσωπικὴ κράτησις δὲν ἐνεργεῖται κατὰ βουλευτοῦ διαρκείας τῆς βουλευτικῆς συνόδου, τέσσαρας ἐβδομάδας πρὸ τῆς ἐνάρξεως καὶ τρεῖς μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῆς. Ἐὰν βουλευτῆς τύχῃ διατελῶν ὑπὸ προσωπικὴν κράτησιν, ἀπλύεται ἀνυπερθέτως τέσσαρας ἐβδομάδας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συνόδου.»

(β) Arrêt du 10 avril 1847. (Deyill. 1847. 1, 305).

(γ) Faustin Hélie, instruct. crim. 1132. Séance de la chambre du 20 avril 1847.

(δ) Faustin Hélie, 1149. Berriat S. Prix, σελ. 212.

Ἡ ἄδεια τῆς εἰς δίκην εἰσαγωγῆς βουλευτοῦ εἶναι ἀναγκαία ἐπὶ πάσης ἀξιοποίνου πράξεως, ἥτοι οὐ μόνον ἐπὶ κακουργημάτων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλημμελημάτων καὶ πταισμάτων· διότι τὸ ἄρθρον τοῦ συντάγματος λέγει καθόλου, ὅτι « βουλευτὴς δὲν καταδιώκεται κτλ. » Οὕτως ἐξηγήθη καὶ τὸ 45 ἄρθρον τοῦ βελγικοῦ συντάγματος, ὑπερ μάλιστα φέρει « en matière de repression ». Τούτωντιόν τὰ ἀντιστοιχοῦντα ἄρθρα 29 καὶ 44 τοῦ γαλλικοῦ συντάγματος τοῦ 1830, φέροντα τὰς λέξεις « en matière criminelle », ἐξηγήθησαν ὅτι μόνον τὰ κακουργήματα καὶ πλημμελήματα περιλαμβάνουσιν (α). Ὡς ἐκ τῆς περιοριστικῆς δὲ ταύτης ἐρμηνείας τῶν ἁρθρῶν τοῦ γαλλικοῦ συντάγματος ἐπεκράτησεν ἐν Γαλλίᾳ, ὅτι, ἀφοῦ διὰ τὰ πταίσματα δὲν ἀπαιτεῖται ἄδεια τῆς Βουλῆς, κατὰ μείζονα λόγον εἶναι περιττὴ διὰ τὰ πειθαρχικὰ περὶ πτώματα, τὰ πραττόμενα ὑπὸ βουλευτῶν ὡς δικηγόρων καὶ καθόλου ὡς ὑπαλλήλων (β). Καὶ παρ' ἡμῖν ἡ λύσις αὕτη, εἰ καὶ μὴ δοκοῦσα τοσοῦτον εὐχερὲς ἔνεκα τῆς γενικωτέρας τοῦ ἡμετέρου ἁρθροῦ ἐκφράσεως, εἶναι ἡ ὀρθότερα, διότι αἱ πειθαρχικαὶ ποιναὶ ἐξέρχονται τοῦ κύκλου τοῦ ποινικοῦ δικαίου· δοθείσης δὲ ἀφορμῆς τῷ 1851 ἐκ τοῦ ἐκδοθέντος ὑπ' ἀριθ. 2487 βουλευμάτος τῶν ἐν Ἀθήναις Ἐρετῶν, δι' οὗ ἐπεβλήθη πειθαρχικὴ ποινὴ εἰς τὸν εἰσαγγελέα καὶ βουλευτὴν κ. Μητζίαν, ἐγένοντο μακρὰ συζητήσεις ἐν τῇ Βουλῇ, ἥτις ὅμως ἀπέφυγε νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα. Ἐάν ὅμως καταδικασθῇ βουλευτὴς εἰς πειθαρχικὴν ποινὴν κρατήσεως, ὅσον στρατιωτικὸς, φρονούμεν ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐνεργηθῇ ἡ κράτησις αὐτοῦ διαρκούσης τῆς βουλευτικῆς συνόδου, εἰμὴ τῇ ἄδειᾳ τῆς Βουλῆς (γ). Καθόλου δὲ ἀπόφασις καταψηφίζουσα ποινὴν κρατήσεως, φυλακίσεως, εἰρκτῆς, δεσμῶν ἢ θανάτου, δὲν δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ κατὰ βουλευτοῦ διαρκούσης τῆς βουλευτικῆς συνόδου, ἐκτὸς ἂν δοθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἢ ἂν εἴχεν ἤδη δοθῇ παρ' αὐτῆς ἡ ἄδεια τῆς συλλήψεως ἢ καταδιώξεως αὐτοῦ, ἢ ἂν ὑπῆρξεν αὐτοφώρου κακουργήματος περίπτωσις, περὶ οὗ λαλοῦμεν κατωτέρω. Τὸ αὐτὸ δὲ λέγομεν καὶ περὶ τῶν πραττομένων ἐν τοῖς ἀκροατηρίοις τῶν δικαστηρίων ἢ παρούσῃ ἐνεργούσης δικαστικῆς ἢ ἀνακριτικῆς ἀρχῆς ἀξιοποίνων πράξεων, ἥτοι ὅτι ἀπαιτεῖται πρὸς καταδίωξιν βουλευτοῦ ἄδεια τῆς Βουλῆς, ἐκτὸς ἂν πρόκειται περὶ αὐτοφώρου κακουργήματος.

Τὴν ἄδειαν τῆς εἰς δίκην εἰσαγωγῆς ζητεῖ παρὰ τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς εἴτε ὁ παρ' ἐφέταις εἰσαγ-

γελεύς διὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης, εἴτε αὐτὸς ὁ παθὼν (α), οὐδὲ δίδει αὐτὴν αὐτεπαγγέλτως ἢ Βουλῇ (β). Ἐάν ἡ Βουλὴ, μετὰ τὴν γνωμοδότησιν τῆς κατὰ τὸν κανονισμὸν εἰσηγητικῆς ἐπιτροπῆς, δώσῃ τὴν ἄδειαν, ὁ βουλευτὴς, περὶ οὗ πρόκειται, δύναται παρὰ τοῦ νόμου νὰ καταδιωχθῇ ἢ συλληφθῇ, τῆς ἄδειας τῆς εἰς δίκην εἰσαγωγῆς συνεπαγομένης καὶ τὴν ἄδειαν τῆς κατὰ νόμον συλλήψεως καὶ φυλακίσεως· ἐάν δὲ ἀρνηθῇ αὐτὴν, ἡ ἀρνήσις δὲν ἔχει ἄλλο ἀποτέλεσμα, ἢ νὰ ἀναστείλῃ τὴν καταδίωξιν διαρκούσης τῆς συνόδου ὥστε ἅμα ληξάσης ταύτης, δύναται νὰ γείνη ἐνεργὲς ἢ ἐξακολουθήσις τῆς καταδιώξεως ἄνευ οὐδενὸς κωλύματος. — Τὸ ἄρθρον τοῦ συντάγματος δὲν γενικὸν δὲν ἀποκλείει τὴν ἰδέαν, ὅτι δύναται ἡ Βουλὴ νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν καταδίωξιν ἄνευ τῆς συλλήψεως, ἢ ἀφοῦ ἐπέτρεψε προσωρινῶς τὴν σύλληψιν, δύναται νὰ ἀρνηθῇ τῆς καταδιώξεως τὴν ἄδειαν· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα δυσκόλως δικαιολογοῦνται.

Ἐπὶ πάσης καταδιωκτέας πράξεως ἀπαιτεῖται, ὡς προείρηται, ἡ ἄδεια τῆς Βουλῆς, εἴτε ἡ πράξις ἐγένετο κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκπληρώσεως τῶν βουλευτικῶν καθηκόντων, εἴτε πρὸ αὐτοῦ, εἴτε μετ' αὐτόν. Ἡ πολιτικὴ ἐγγύη, ἥτις προστατεύει τὰς πράξεις τῶν βουλευτῶν, περιλαμβάνει πάντα τὸν βίον αὐτῶν, διότι ἡ πολιτικὴ ὑπηρεσία, ἣν προτίθεται νὰ προστατεύσῃ, ἀποτελεῖ προσωπικὸν δικαίωμα, οὕτινος ἡ ἐνάσκησις ἤθελεν ἀνασταλῇ ὑπὸ τῆς καταδιώξεως. Ἀδιάφορον δὲ εἶναι, ἂν ὁ βουλευτὴς διατελῇ ἐν ἐνεργείᾳ ἢ ἀπουσιάζει ἐκ τῆς Βουλῆς. — Κατὰ ὑποδίκου, ὅστις ἀναδείχθη βουλευτὴς, δὲν δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ ἀνάκρισις καὶ προφυλάξεις, εἰμὴ τῇ ἄδειᾳ τῆς Βουλῆς. Οὐδ' ἀπόφασις ποινικὴ, καὶ τοι τελεσίδικος γενομένη πρὶν ἢ ὁ καταδικασθεὶς ἀναδειχθῇ βουλευτὴς, δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ κατ' αὐτοῦ, εἰμὴ τῇ ἄδειᾳ τῆς Βουλῆς, ἥτις διὰ πολιτικοῦς λόγους δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἄδειαν, ἥτοι δύναται νὰ ἀναστείλῃ διαρκούσης τῆς συνόδου τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως (γ). — Ἄμα ἀθωωθείς, ἢ ἀπολυθείς διὰ βουλευμάτος, ὁ εἰς δίκην εἰσαχθεὶς βουλευτὴς, ἀναλαμβάνει αὐτοδικαίως τὴν ἐν τῇ Βουλῇ ἔδραν του.

Ἡ διοριζομένη ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐπιτροπὴ λαμβάνει ὑπ' ὄψιν πάντα τὰ σχετικὰ ἐγγράφα· δύναται δὲ καὶ νὰ καλέσῃ παρ' αὐτῇ τὸν καταγγελλόμενον βουλευτὴν, ἵνα δώσῃ οὗτος, ἂν θέλῃ, πληροφορίας. Ἡ παρεχόμενη ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἄδεια τῆς εἰς δίκην

(α) Moniteur, 21 avril 1847.

(β) Chassan, traité des délits et contraventions de la parole, I, 112.

(γ) Ὁρα τὰς ὡς ἀνωτέρω ἐν τῇ Βουλῇ συζητήσεις.

(α) Faustin Hélie, 1153.

(β) Πρακτ. Βουλῆς, 1846, τομ. 4, σελ. 2981 κτ. Ὁρα Chassan, 108.

(γ) Assemblée Nationale, séance du 3 août. 1850 affaire de U. Hennequin.

εισαγωγῆς δὲν συνεπάγεται καὶ κατ' οὐσίαν ἐγκρίσιν τῆς καταδιώξεως· δι' αὐτῆς ἡ Βουλὴ δὲν ἐκδηλοῖ γνώμην περὶ τῆς ἐνοχῆς, ἀλλ' ἀποφαίνεται ἀπλῶς, ὅτι οὐδεὶς πολιτικός λόγος ὑπάρχει κωλύων τὴν καταδίωξιν. Ἀλλ' ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Chassan (α), δὲν δυνάμεθα νὰ ἀμφισβῆλλωμεν, ὅτι ἡ χορηγούμενη ἄδεια ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῶν δικαστηρίων· διότι εἶναι δύσκολον νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι δὲν ἠθέλην ἐκληφθῆ ἡ δοθεῖσα ἄδεια ὡς ἐμφαινόυσα ἐμμεσόν τινα ἀπόφασιν, καὶ μάλιστα προκειμένου περὶ ἄδειας εἰς εἰσαγωγὴν εἰς δίκην δι' ἐξυβρίσιν ἐγγράφως γενομένην. Καὶ ἀληθῶς ἂν ἡ Βουλὴ ἠθέλεε λογισθῆ ἐκ πρώτης ὄψεως τὴν καταγγελλομένην πράξιν ὡς ἀθώαν, ἢ ἂν ἐπέθετο ὅτι ὁ βουλευτὴς, εἰς ὃν ἀποδίδεται ἡ καταγγελλομένη πράξις, δὲν εἶναι ὁ ἐνεργήσας αὐτήν, οἷον ὁ ὑπογράψας τὸ ἐξυβριστικὸν ἐγγράφον, δὲν ἠθέλεε χορηγήσῃ τὴν ἄδειαν. Οὕτως ἡ γαλλικὴ Βουλὴ δὲν ἔδωκε τῷ 1835 τὴν ἄδειαν πρὸς καταδίωξιν τοῦ Κορμενίνου, ὅστις ἠρνήθη ὅτι εἶχεν ὑπογράψῃ τὸ ἐξυβριστικὸν ἐγγράφον καὶ ὅτι εἶχεν ἐπιτρέψῃ τὴν δημοσίευσιν αὐτοῦ. Ἐκ τούτων δ' ὁρμώμενος ὁ εἰρημένος συγγραφεὺς προσθέτει, ὅτι τὰ βουλευτικὰ σώματα πρέπει μετὰ πολλῆς περισκέψεως νὰ δίδωσι τὴν ἄδειαν· πραγματευόμενος δὲ τὸ ζήτημα, ἂν ἡ Βουλὴ ὀφείλει νὰ παρέχῃ τὴν ἄδειαν τῆς ἐνώπιον τῆς Γερουσίας καταδιώξεως βουλευτοῦ ἐξυβρίσαντος αὐτήν, λέγει ὅτι ἡ ἄρνησις ἢ ἡ χορήγησις τῆς ἄδειας ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν ἐκάστοτε μεταβαλλομένων τῆς πολιτικῆς ἀναγκῶν. Ὅθεν δὲν ἀμφισβῆλλωμεν, ὅτι ἡ Βουλὴ δύναται νὰ ἄρνηθῇ διὰ τε πολιτικούς καὶ διὰ νομικούς λόγους τὴν ἄδειαν, καὶ πρὸ πάντων ἂν δὲν εὕρισκῃ τὴν καταγγελλομένην αὐτῇ πράξιν ἐκ πρώτης ὄψεως ἀξιόποινον (β), ἢ ἂν ἡ περὶ ἀδείας αἵτησις στερῇται πάσης ἀποδείξεως, ἢ δὲν συνοδεύηται δι' ἀποδείξεων φερουσῶν βαθμὸν τινα πιθανότητος (γ).

Καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ μέλος τοῦ Κοινοβουλίου, πλὴν τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν συνελήφθη ἐπ' αὐτοφώρῳ διὰ βαρὺ τι ἐγκλήμα, μόνον τῇ ἄδειᾳ τοῦ σώματος δύναται νὰ συλληφθῇ καὶ κατηγορηθῇ· καὶ τῷ 1845 ἐπέτρεψεν ἡ Κάτω Βουλὴ τὴν τοῦ λόρδου Κόχραν σύλληψιν καὶ ἐκδίκασιν ὑπὸ τῶν δικαστηρίων. Ἀλλ' ὅμως εἰς τὰς Βουλὰς ἀπόκειται νὰ δίδωσιν ὅταν θέλωσι τὴν ἄδειαν, μηδόλως ἀνεχομέ-

νας νὰ ἀμφισβητηθῇ παρ' ἄλλου τινὸς ἢ τοῦ δικαιομάτορος τούτου χρήσις αὐτῶν (α).

Τὸ προκείμενον 63 ἄρθρον ἐξαιροῦν τῆς ἄδειας τῆς Βουλῆς μόνον τὰ ἐπ' αὐτοφώρῳ κακουργήματα, διαφέρει κατὰ τοῦτο οὐσιωδῶς ἀπὸ τῶν ἀντιστοιχοῦντων ἄρθρων τοῦ γαλλικοῦ καὶ τοῦ βελγικοῦ συντάγματος, καθ' ὃ εἶναι περιττὴ ἡ ἄδεια εἰς τὰ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐγκλήματα (délits), ἥτοι τὰ τε κακουργήματα καὶ τὰ πλημμελήματα. Ἄρα, προκειμένου περὶ βουλευτῶν, κατὰ τὴν συνεσταλμένην ταύτην ἔννοιαν πρέπει νὰ ἐξηγηθῶσι καὶ αἱ περὶ πράξεων ἐπ' αὐτοφώρῳ διατάξεις τῆς ποινικῆς δικονομικῆς διαρκούσης τῆς βουλευτικῆς συνόδου (β). Μετὰ τὴν σύλληψιν τοῦ ἐπ' αὐτοφώρῳ κακουργήσαντος βουλευτοῦ δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ζητηθῇ ἄδεια τῆς Βουλῆς πρὸς περαιτέρω αὐτοῦ καταδίωξιν (γ). Ἀλλὰ τί ἐστὶν ἐπ' αὐτοφώρῳ πράξις; Τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ θεωρητικὸν πρόβλημα, δυνάμενον νὰ λυθῇ πανταχοῦ ὁμοιομόρφως, διότι ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν εἰδικῶν ἐκάστης πολιτείας νόμων. Ἄρα ἀπόκειται εἰς τὴν νομοθετικὴν αὐθιχεσίαν νὰ ἐκτείνῃ ἢ περιστείλῃ τὰς περιπτώσεις τῆς αὐτοφώρου πράξεως.

Βουλευτὴς καταδικασθεὶς εἰς ποινὴν ἐπισύρουσαν τὴν στέρησιν τῆς προσωπικῆς του ἐλευθερίας καὶ ζητήσας ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως διαρκούσης τῆς βουλευτικῆς συνόδου, δὲν ὀφείλει νὰ ἐπισυνάψῃ τὴν κατὰ τὸ 485 ἄρθρον τῆς ποινικῆς δικονομικῆς ἀποδείξιν ὅτι εὕρισκεται εἰς φυλάκισιν, ἐκτὸς ἂν εἶχε δοθῇ ἤδη ἢ τῆς καταδιώξεως καὶ φυλακίσεως αὐτοῦ ἄδεια ὑπὸ τῆς Βουλῆς (δ). — Ἐπὶ τῶν αἰτήσεων ἄδειας πρέπει ἡ Βουλὴ νὰ ἀποφαίνεται διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας, τοῦ ζητήματος ὅντος ἐκάστοτε προσωπικοῦ (ε).

Γ'.

Ἡ προσωπικὴ κράτησις εἶναι ἀναγκαστικὸν μέσον, δι' οὗ ἐκδιάζεται ὁ ὀφειλέτης νὰ πληρώσῃ χρηματικὸν τι χρέος, ἢ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἢ παρλείψῃ πράξιν τινά· ἀλλὰ τὸ προσωπικὸν συμφέρον τοῦ ιδιώτου πιστωτοῦ πρέπει νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὸ μόνιμον τοῦ Κράτους συμφέρον. Ὅθεν ὀρθῶς ἀναστέλλεται ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἐπιβάλλουσῶν κατὰ βουλευτοῦ προσωπικὴν κράτησιν ἀποφάσεων διαρκούσης τῆς βουλευτικῆς συνόδου, τέσσαρας ἐβδομάδας πρὶ τῆς ἐνάρξεως καὶ τρεῖς μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῆς. Τὸ

(α) Αὐτ. § 110.

(β) Chassan, αὐτ. 111. Ὅρα περὶ ἀναλόγων ἐν Ἑλλάδι περιπτώσεων Πρακτ. Βουλῆς, 1846, τομ. 1, σελ. 693, ἔτι Πρακτ. αὐτῆς τοῦ 1849, τομ. 2, σελ. 533 καὶ 659· ἔτι Πρακτ. αὐτῆς, 1850, σύνοδ. Γ', τομ. 2, σελ. 152 καὶ 439· ἔτι στενογραφ. ἐφημερίδα Συνελεύσεως κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1864.

(γ) Berriat S. Prix, ἐπὶ τοῦ 38 ἄρθρου τοῦ γαλλ. συντάγματος τοῦ 1848.

(α) Fischel, II, σελ. 292 καὶ 271 ἐπ.

(β) Ὁρτ καὶ Chassan, αὐτ. § 112.

(γ) Τεταύτην ἄδειαν ἀπῆλθε τὸ 37 ἄρθρον τοῦ δημοκρατ. συντάγματος τῆς Γαλλίας τοῦ 1848.

(δ) Berriat S. Prix, σελ. 316 ἐπ.

(ε) Πρακτικὰ Γερουσίας τοῦ 1851, περίοδ. Γ. σύνοδ. Α. σελ. 362, καὶ Πρακτικ. Βουλῆς τοῦ 1859, περίοδ. Γ. σύνοδ. Α. σελ. 779.

πλεονέκτημα τοῦτο τοῦ βουλευτοῦ ἐτέθη χάριν τῆς πλήρους αὐτοῦ ἀτομικῆς ἐλευθερίας, ὃ ἐστὶ τῆς ἀταράχου ἐκπληρώσεως τῶν βουλευτικῶν του καθηκόντων. Ἐννοεῖται, ὅτι κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον οὐδ' ἔδειαν πρὸς ἐκτέλεσιν τοιούτων ἀποφάσεων δύναται νὰ δώσῃ ἡ Βουλὴ ἐννοεῖται ὡσαύτως, ὅτι πολιτικὴ ἀγωγὴ δύναται πάντοτε νὰ κινηθῶσι κατὰ βουλευτῶν ἐνώπιον τῶν τε πολιτικῶν καὶ τῶν ποινικῶν δικαστηρίων. Ἡ περὶ ἀναστολῆς τῆς προσωπικῆς κρατήσεως διάταξις ἐλήφθη ἐκ τοῦ 43 ἄρθρου τοῦ γαλλικοῦ συντάγματος τοῦ 1830. Καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀπὸ Ἐδουάρδου τοῦ Α', οἱ βουλευταὶ δὲν ὑπόκεινται εἰς προσωπικὴν κράτησιν διαρκούσης τῆς συνόδου καὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας πρὸ αὐτῆς καὶ μετ' αὐτὴν, συχνάκις δὲ, καὶ μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων, καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη Βουλὴ ἐσπευσαν νὰ ἐλευθερώσωσι προσωποκρατηθέντα μέλη των, ἐνίστε δὲ καὶ διὰ τρόπου λίαν βιαίου, καὶ ἀφοῦ ἐτιμώρησαν αὐστηρῶς τοὺς ἐκτελέσκοντας τὴν κράτησιν ὑπαλλήλους. Τὰ δὲ μέλη τῆς Ἀνω Βουλῆς, ὡς ἰσόβια, οὐδέποτε φυλακίζονται διὰ χρεὶν. Τὸ 45 ἄρθρον τοῦ βελγικοῦ συντάγματος ἀναθέτει μὲν εἰς τὴν κρίσιν τῆς Βουλῆς, ἂν πρέπη, ἡ ὅχι, νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν προσωπικὴν κράτησιν βουλευτοῦ διαρκούσης τῆς βουλευτικῆς συνόδου (α), ἀλλ' ἐνδέχεται φαρμακτικὴ πλειονότης νὰ ποιήσῃ σκανδαλώδεις κατὰ τοῦτο ἐξαιρέσεις — Ἡ ἐν τέλει τοῦ ἄρθρου προστεθεῖσα διάταξις, περὶ ἀπολύσεως τοῦ ἤδη ὄντος ὑπὸ κράτησιν βουλευτοῦ, ἐλήφθη ἐκ τῆς γαλλικῆς νομολογίας — Ἀπηλλαγμένος ὡσαύτως τῆς προσωπικῆς κρατήσεως μένει ὁ πρῶτος βουλευτὴς τρεῖς ἐβδομάδας μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς ἢ τὴν λήξιν τῆς βουλευτικῆς περιόδου· διότι καὶ κατ' ἀμφοτέρως τὰς περιπτώσεις ταύτας ὑπῆρξε λήξις, ἢ γοῦν ἀποπεράτωσις τῆς συνόδου — Διαρκούσης τῆς συνόδου οὐδὲ διὰ λειπομαρτύριον ἐκτελεῖται κατὰ βουλευτοῦ ἀπόφασις, διατάττουσα τὴν διὰ βίας προσαγωγὴν του, ἄνευ ἀδείας τῆς Βουλῆς (β). Ἐννοεῖται, ὅτι οὐδὲ ἡ δι' ἀποφάσεως διαταχθεῖσα ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησις, ὡς συνέπεια ποινῆς, διακοιλύει τὸν βουλευτὴν τοῦ νὰ προσέλθῃ καὶ ἐκπληρώσῃ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ.

ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ.

ΠΛΑΤΩΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΥΠΟ

Θ. ΚΑΡΟΥΣΟΥ.

Συμπόσιον.

Τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν πνεῦμα λαμβάνει συνείδησιν ἑαυτοῦ ἐν τῇ Πλατωνικῇ φιλοσοφίᾳ, ἥτις, ἀνεκλίπτουσα τα ποικίλα στοιχεῖα τοῦ ἐθνικοῦ βίου καὶ ὑποβάλλουσα εἰς τὴν βάσανον τῆς πεφωτισμένης τὰς μεταφυσικῆς, πολιτικῆς, ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἀρχῆς ἐφ' ὧν ἠρεῖδετο ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς, ἀποπειράται ἵνα, ἐκτριβόμενου ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας του τοῦ ὑπὸ τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων καὶ τῶν περιστάσεων περιχυθέντος εὐρώτος, παράσχῃ αὐτῷ νέαν λαμπρότητα καὶ στιλπνότητα· ἀλλ' ἡ πραγματικὴ τῆς ἀποπείρας ταύτης ἐκφυλάττετο ὑπὸ τῆς Προνοίας εἰς ἄλλην ἐποχὴν, εἰς ἄλλην κοινωνικὴν μόρφωσιν, στηριζομένην ἐπὶ τῶν θεμέλιων τοῦ χριστιανικοῦ θρησκευματος. Ὅθεν ἡ πλατωνικὴ φιλοσοφία ὑπὸ ἐσωτερικὴν μὲν ἐποψίν ἢ καθ' ὕλην θεωρουμένη περὶσταται ὡς ἡ ἀνακεφαλαίωσις τοῦ πρωτογόνου ἑλληνισμοῦ, συνάμα δὲ ὡς τὸ προανάκρουσμα καὶ τὸ προοίμιον τῆς ἀνακαινίσεως τοῦ ἀνθρώπου πνεύματος· ὑπὸ ἐξωτερικὴν δὲ ἢ κατ' εἶδος, ἀναδείκνυται ὡς ὄργανον συντελεστικώτατον εἰς τὴν τῆς διανοίας ἐνάσκησιν καὶ στόμωσιν πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας ἐφ' ὅσον διὰ τῆς αὐστηρότητος τῆς διαλεκτικῆς μεθόδου, διὰ τῆς κατὰ τε τὸ βάθος καὶ τὸ πλάτος ἐξακριβώσεως τῶν ἐννοιῶν, διὰ τῆς ταυτοχρόνου ἐφαρμογῆς τῶν δύο λογικῶν ἐργασιῶν, τῆς ἀναλύσεως καὶ συνθέσεως, ὁρῶναι τὸν νοῦν προπαιδεύουσαν αὐτὸν ὅπως ἡρέμα καὶ βαθμικῶς ὀρμώμενος ἐκ τῶν ἐμπειρικῶν καὶ ὁσημέραι εἰς τὰς αἰσθήσεις ὑποπιπτόντων ἀντικειμένων, προδιδίχη εἰς ἀνέρεσιν τῶν μεταφυσικῶν ἐκείνων ἰδεῶν, ἐξ ὧν ἤρτηται ἡ γνῶσις, ἡ συνκρηματολογία καὶ ἡ συστηματοποίησις τῶν καθ' ἕκαστα.

Ἐντεῦθεν οὖν ἀνχνηρίζοντες τὸ βάθος καὶ τὴν ἑκτασιν τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας, καὶ προτιθέμενοι ὅπως ἐπιχειρήσωμεν ὅσον ἐνεστί σαφεστέραν ἑκθεσιν τῶν ἐν αὐτῇ διαλαμβανόμενων θεωριῶν, τῶν πρὸς ἀλλήλας ἐνυπαρχουσῶν σχέσεων καὶ τῶν πρὸς ἀπόδειξιν αὐτῶν ἐφαρμοζομένων λογικῶν μέσων, δυνάμεθα νὰ διεξάγωμεν εἰς πέρας τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην εἴτε κατιόντες εἴτε καὶ τὸ ἀνάπαιον ἀνιόντες· ἢ ἐν ἄλλοις ῥήμασι, πρὸς ἑκθεσιν τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας δυνάμεθα νὰ τραπῶμεν δύο πορείας ἀντιθέτους· διότι ἡ προτάττοντες τὸ ἐξαγόμενον τῶν πλατωνικῶν μελετῶν μας καὶ προδικτυποῦντες τὰς ἐκ τε τῆς ἀναγνώσεως αὐτῆς τῆς

(α) Ἰδὲ μακρὰς ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου συζητήσεις τῆς Συνελεύσεως ἐν ἐπισ. ἐφημ. αὐτῆς, σ', σελ. 528 — 530 καὶ 534 — 537.

(β) Ὁρα ἀπίρασιν Ἀρείου Πάγου ὑπ' ἀριθ. 2 τοῦ 1849.